
FSMA_2016_13 van 5/08/2016

Wet betreffende de aanvullende pensioenen - multi-inrichterspensionstelsels

Toepassingsgebied:

De multi-inrichterspensionstelsels als bedoeld in de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid (hierna “WAP”).

Samenvatting/Doelstellingen:

De wet van 15 mei 2014 houdende diverse bepalingen (hierna “wet van 15 mei 2014”) heeft met name het begrip “*uittrekking*” in de WAP gewijzigd. Dat begrip houdt voortaan ook rekening met de multi-inrichterspensionstelsels.

Deze circulaire legt uit hoe de FSMA de bepalingen van de WAP over de multi-inrichterspensionstelsels, inzonderheid artikel 3, § 1, 11° en 25°, artikel 5, § 2/1 en artikel 33/2, zal interpreteren bij de uitoefening van haar toezicht.

Zij beschrijft de verwachtingen van de FSMA in verband met de praktische toepassing van die wettelijke bepalingen.

Structuur:

INLEIDING

I. HET MULTI-INRICHTERSPENSIONSTELSEL

1. Voorwaarden
 - A. Identiek pensionstelsel
 - B. Pensionstelsel ingevoerd door verschillende inrichters
 - C. Pensionstelsel uitgevoerd door dezelfde pensioninstelling(en)
2. Het multi-inrichterspensionreglement

II. HET MULTI-INRICHTERSPENSIONSTELSEL ZONDER UITTREDINGSOVEREENKOMST

III. HET MULTI-INRICHTERSPENSIONSTELSEL MET UITTREDINGSOVEREENKOMST

1. De uittredingsovereenkomst
 - A. Doelstelling van de overeenkomst
 - B. Inhoud van de overeenkomst
 - C. De overeenkomst maakt integraal deel uit van het pensionreglement

2. Solidariteit tussen de inrichters
 - A. Aard van de solidariteit
 - B. Omvang van de solidariteit
 - C. Twee opeenvolgende inrichters
 - D. Opeenvolging van inrichters
3. Informatieverstrekking aan de aangeslotenen
4. Wat als één van de inrichters niet langer deelneemt aan de uittredingsovereenkomst of het multi-inrichterspensioenstelsel verlaat?
 - A. Eerste situatie: een inrichter blijft het multi-inrichterspensioenstelsel toepassen maar wenst niet langer gebonden te zijn door de uittredingsovereenkomst
 - B. Tweede situatie: een inrichter verlaat het multi-inrichterspensioenstelsel voor de toekomst, zonder overdracht van de reserves
 - C. Derde situatie: een inrichter verlaat het multi-inrichterspensioenstelsel voor de toekomst en wil ook de pensioenrechten die binnen het stelsel zijn opgebouwd voor het verleden, overdragen aan een andere pensioeninstelling
5. Lot van het multi-inrichterspensioenstelsel bij een overdracht van onderneming
 - A. Een overdracht van aandelen
 - B. Een splitsing of fusie van ondernemingen
 - C. Een overdracht van activa

INLEIDING

De wet van 15 mei 2014 heeft het in artikel 3, § 1, 11°, van de WAP bedoelde begrip “*uittreding*” gewijzigd.

Er is sprake van een uittreding:

- hetzij bij de beëindiging van de arbeidsovereenkomst in de in de WAP bedoelde omstandigheden;
- hetzij aan het einde van de aansluiting omdat de werknemer de aansluitingsvoorwaarden niet langer vervult;
- hetzij bij de overdracht van een werknemer in het kader van een overdracht van onderneming wanneer het pensioenstelsel niet door de overnemer wordt overgenomen.

In deze circulaire komt enkel het eerste van voornoemde gevallen van uittreding aan bod, nl. de uittreding bij de **beëindiging van de arbeidsovereenkomst**. Artikel 3, § 1, 11°, van de WAP, als gewijzigd bij de wet van 15 mei 2014, omschrijft wat voortaan in die context geldt:

“a) Wanneer de inrichter een rechtspersoon bedoeld in 5°, a) is: (...) de beëindiging van de arbeidsovereenkomst, anders dan door overlijden of pensionering. Wordt evenwel niet als een uittreding beschouwd, de beëindiging van de arbeidsovereenkomst, anders dan door

overlijden of pensionering, die wordt gevolgd door het sluiten van een arbeidsovereenkomst met een andere werkgever die onder het toepassingsgebied van hetzelfde pensioenstelsel valt als dat van de vorige werkgever, op voorwaarde dat er in het geval van een multi-inrichterspensionenstelsel een overeenkomst bestaat in de zin van artikel 33/2 die de overname van de rechten en verplichtingen regelt;”

*“b) **Wanneer de inrichter een werkgever is:** (...) de beëindiging van de arbeidsovereenkomst, anders dan door overlijden of pensionering. Wordt evenwel niet als een uittreding beschouwd, de beëindiging van de arbeidsovereenkomst, anders dan door overlijden of pensionering, die wordt gevolgd door het sluiten van een arbeidsovereenkomst met een andere werkgever die deelneemt aan hetzelfde multi-inrichterspensionenstelsel als dat van de vorige werkgever, op voorwaarde dat er een overeenkomst bestaat in de zin van artikel 33/2 die de overname van de rechten en verplichtingen regelt;*”.

Die nieuwe inhoud van het begrip “uittreding” doet op verschillende vlakken interpretatievragen rijzen.

I. HET MULTI-INRICHTERSPENSIOENSTELSEL

1. Voorwaarden

In artikel 3, § 1, 25°, van de WAP wordt een “multi-inrichterspensionenstelsel” gedefinieerd als “een identiek pensioenstelsel ingevoerd door meerdere inrichters waarvan de uitvoering toevertrouwd wordt aan dezelfde pensioeninstelling of aan dezelfde pensioeninstellingen”.

Een multi-inrichterspensionenstelsel heeft dus de volgende kenmerken:

A. *Identiek pensioenstelsel*

Volgens de parlementaire voorbereiding van de wet van 15 mei 2014¹ is er sprake van een identiek pensioenstelsel wanneer het pensioenreglement **hetzelfde** is voor de verschillende inrichters, met uitzondering natuurlijk van sommige bepalingen die specifiek zijn voor elke inrichter (naam, adres/maatschappelijke zetel, enz.). Dat het pensioenstelsel daarbij in één gemeenschappelijk pensioenreglement voor alle inrichters of in verschillende pensioenreglementen (één reglement per inrichter) is opgenomen, heeft geen belang, voor zover de toezegging van alle inrichters ten aanzien van hun aangeslotenen identiek is.

Een pensioentoezegging die uit gelijksoortige of gelijkwaardige pensioenplannen voortvloeit, kan, volgens de FSMA, dus niet als een multi-inrichterspensionenstelsel worden gekwalificeerd.

De FSMA is van oordeel dat het pensioenstelsel **identiek moet blijven in de tijd** om zijn kwalificatie als multi-inrichterspensionenstelsel te kunnen behouden. Bijgevolg moeten alle wijzigingen van het stelsel bij elke inrichter worden doorgevoerd door hetzij het gemeenschappelijke pensioenreglement, hetzij het individuele pensioenreglement van elke inrichter te wijzigen. Gelet op het belang van het behoud van het identieke karakter van de

¹ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen, *Parl.St.*, Kamer, 53 3500/001, p. 59.

pensioentoezegging voor de kwalificatie als multi-inrichterspensionestelsel, moeten inrichters en pensioeninstellingen de nodige internecontrolemaatregelen nemen om hierover te waken.

Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat, als de pensioentoezegging een gemeenschappelijke basis heeft, maar er enkel aan de personeelsleden van één inrichter (en dus niet aan de personeelsleden van de overige inrichters) bijkomende voordelen worden toegekend, die toezegging - volgens de FSMA - niet als een multi-inrichterstoezegging kan worden beschouwd, ook al zijn de basispensioenprestaties identiek².

De FSMA is daarentegen wel van oordeel dat het multi-inrichterspensionestelsel **op een verschillende datum in werking kan treden** bij elke inrichter. Dat verandert niets aan het identieke karakter van het pensionestelsel, voor zover de enige verschillen te wijten zijn aan de verschillende inwerkingtredingsdatums.

Verder is de FSMA ook van oordeel dat, als het pensionestelsel voor alle werknemers van een bepaalde inrichter geldt maar het bij een andere inrichter enkel geldt voor de werknemers die niet aangesloten zijn gebleven bij hun **oude gesloten pensionestelsel** (omdat zij al in dienst waren toen het multi-inrichterspensionestelsel bij die inrichter werd ingevoerd en zij hun aansluiting bij dat stelsel konden weigeren), deze situatie evenmin afbreuk doet aan het identieke karakter van het pensionestelsel. In dit geval heeft de overdracht van een aangeslotene die nog onder de toepassing van een oud gesloten pensionestelsel valt, aan een andere inrichter die het multi-inrichterspensionestelsel toepast, tot gevolg dat die aangeslotene uit dat oude gesloten pensionestelsel uittreedt en zich bij het multi-inrichterspensionestelsel aansluit, waarbij die aansluiting pas ingaat op het moment waarop de verandering van inrichter plaatsvindt.

Het identieke karakter van het **multi-inrichterspensionestelsel** verdwijnt volgens de FSMA ook niet als het stelsel bij één inrichter **wordt gesloten voor nieuwe aansluitingen**, omwille van specifieke omstandigheden bij die inrichter³, maar open blijft bij andere inrichters. In die hypothese kunnen de werknemers die al bij het multi-inrichterspensionestelsel zijn aangesloten daarvan blijven genieten, ook bij een overdracht aan de inrichter die het plan heeft gesloten.

B. Pensionestelsel ingevoerd door verschillende inrichters

Het feit dat het pensionestelsel door verschillende inrichters wordt ingevoerd, verandert niets aan het beginsel dat er maar **één inrichter per aangeslotene** is. Elke inrichter gaat een verbintenis aan ten aanzien van zijn eigen aangeslotenen. Bij een sectoraal pensionestelsel gaat het daarbij om de door de WAP bedoelde rechtspersoon, terwijl het bij een ondernemingspensionestelsel steeds gaat om de werkgever (artikel 3, § 1, 5°, van de WAP).

Ter illustratie: in het kader van een ondernemingsplan kan een multi-inrichterspensionestelsel volgens de FSMA niet bepalen dat alle betrokken werkgevers de hoedanigheid van inrichter

² Wat wel mogelijk is, is dat een inrichter, naast het multi-inrichterspensionestelsel voor de gemeenschappelijke basis, een andere pensioenregeling opzet die uitsluitend bedoeld is voor de bijkomende voordelen die exclusief bestemd zijn voor zijn personeelsleden.

³ Die moeten kunnen worden verantwoord vanuit het oogpunt van de discriminatie.

hebben voor alle aangeslotenen: werkgevers hebben de hoedanigheid van inrichter enkel ten aanzien van hun eigen personeelsleden die bij het plan zijn aangesloten. Dat houdt ook in dat elke aangeslotene te allen tijde aan een inrichter moet kunnen worden gerelateerd en dat de verplichtingen van elke inrichter ten aanzien van de aangeslotenen te allen tijde moeten kunnen worden berekend.

Een **wijziging van het multi-inrichterspensionestelsel** moet door elke inrichter worden doorgevoerd conform de procedure die krachtens de WAP en de bepalingen van het arbeidsrecht en het burgerlijk recht op hem van toepassing is. Gelet op de betrokken omstandigheden kan de te volgen procedure voor elke inrichter verschillen (bv. als een collectieve arbeidsovereenkomst vereist is bij één inrichter, maar niet bij de andere).

C. Pensioenstelsel uitgevoerd door dezelfde pensioeninstelling(en)

Volgens de parlementaire voorbereiding van de wet van 15 mei 2014⁴ kan de uitvoering van het pensioenstelsel aan meerdere pensioeninstellingen worden toevertrouwd op voorwaarde dat het voor alle inrichters in gelijke mate aan dezelfde pensioeninstellingen wordt toevertrouwd.

De parlementaire voorbereiding geeft in dat verband het voorbeeld van een pensioenstelsel dat voorziet in persoonlijke bijdragen ter financiering van een pensioentoezegging van het type vaste prestaties. De persoonlijke bijdragen kunnen door een verzekeringsonderneming worden beheerd, terwijl het saldo om de vaste prestatie te bereiken, bij een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening kan worden gefinancierd. Er zal in dat geval sprake zijn van een multi-inrichterspensionestelsel als alle inrichters hun toezegging in gelijke mate aan dezelfde pensioeninstellingen toevertrouwen⁵.

2. Het multi-inrichterspensionereglement

Bij een multi-inrichterspensionestelsel kan worden geopteerd voor één gemeenschappelijk pensioenreglement voor alle inrichters of voor één pensioenreglement per inrichter (zie punt I, 1, a).

Ongeacht de gekozen optie, moet het pensioenreglement de volgende gegevens vermelden (artikel 5, § 2/1, van de WAP):

- dat het om een multi-inrichterspensionestelsel gaat;
- de identiteit van de inrichters van het pensioenstelsel;
- of er al dan niet een overeenkomst bestaat die de uittreding uit de rechten en verplichtingen regelt.

Als er geen uittredingsovereenkomst bestaat, moet het pensioenreglement de gevolgen daarvan verduidelijken. Het moet met name vermelden dat een

⁴ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen, *Parl.St.*, Kamer, 53 3500/001, p. 59.

⁵ *Idem.*

aangeslotene uittreedt als hij een deelnemende inrichter van het multi-inrichterspensionstelsel verlaat om bij een andere deelnemende inrichter van hetzelfde multi-inrichterspensionstelsel in dienst te treden.

Als er daarentegen wel een uittredingsovereenkomst bestaat, moet het pensioenreglement het doel van de overeenkomst vermelden, namelijk de opheffing van de gevolgen van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst voor de aangeslotene bij opeenvolgende tewerkstelling bij verschillende inrichters, alsook de modaliteiten van die opheffing. De uittredingsovereenkomst wordt bij het reglement gevoegd en maakt er integraal deel van uit (zie punt III, 1, c hieronder).

Opdat een aangeslotene die tijdens zijn loopbaan bij verschillende inrichters van het pensioenstelsel tewerkgesteld is geweest, zich een getrouw beeld zou kunnen vormen van de pensioenrechten waarop hij aanspraak kan/zal kunnen maken, is het belangrijk dat alle verschillen die het identieke karakter van het geldende pensioenstelsel niet in het gedrang brengen (zie punt I, 1, a), in het pensioenreglement van elke inrichter worden vermeld.

Wanneer in het kader van het pensioenstelsel voor één pensioenreglement per inrichter wordt geopteerd, is de FSMA van oordeel dat die verschillen in elk reglement van het multi-inrichterspensionstelsel moeten worden vermeld. Het pensioenreglement is immers de bron van de rechten van de aangeslotenen in het kader van het multi-inrichterspensionstelsel en de aangeslotenen moeten hun pensioenrechten in het kader van dat stelsel kunnen reconstrueren zonder daarvoor de pensioenreglementen van de verschillende inrichters te moeten verifiëren bij wie zij tijdens hun loopbaan achtereenvolgens tewerkgesteld zijn geweest.

Dit betekent met name dat als er een nieuwe inrichter toetreedt tot het multi-inrichterspensionstelsel, hij in het reglement van alle inrichters moet worden vermeld.

Dit geldt eveneens als het multi-inrichterspensionstelsel op een andere datum in werking is getreden bij de verschillende inrichters. Dat moet in elk pensioenreglement (bij alle inrichters) worden vermeld en, in voorkomend geval, moet daar rekening mee worden gehouden bij de definitie van de *erkende dienstjaren* in elk reglement.

Tot slot, als het multi-inrichterspensionstelsel bij één van de inrichters gesloten is, is de FSMA van oordeel dat daar ook rekening mee moet worden gehouden in het pensioenreglement van elke inrichter.

Dit heeft immers een impact op de verplichtingen van elke inrichter ingeval van latere tewerkstelling bij die inrichter. De aangeslotene moet zijn rechten in het multi-inrichterspensionstelsel overigens kunnen reconstrueren, ongeacht de opeenvolging van de inrichters bij wie hij tewerkgesteld is geweest.

II. HET MULTI-INRICHTERSPENSIONSTELSEL ZONDER UITTREDINGSOVEREENKOMST

Wanneer de arbeidsovereenkomst van de aangeslotene wordt beëindigd in het kader van een multi-inrichterspensionstelsel, maar de inrichters niet door een uittredingsovereenkomst zijn gebonden, resulteert de stopzetting van de arbeidsovereenkomst van die aangeslotene in een uittreding, zelfs

als die stopzetting onmiddellijk wordt gevolgd door het sluiten van een arbeidsovereenkomst met een andere inrichter van het pensioenstelsel.

Aangezien de verandering van inrichter in deze situatie in een uittreding uit het pensioenstelsel resulteert, betekent dat **in de praktijk** dat de aangeslotene tegelijkertijd een passieve⁶ én actieve aangeslotene (als aangeslotene van de nieuwe inrichter) bij hetzelfde pensioenstelsel zal kunnen zijn. Elke verandering van inrichter binnen het multi-inrichterspensioenstelsel zal aanleiding geven tot een uittreding uit een pensioenstelsel en een aansluiting bij een ander pensioenstelsel. Als in het kader van het pensioenstelsel gebruik wordt gemaakt van individuele rekeningen, zal voor de aangeslotene telkens een nieuwe rekening worden geopend als hij bij een nieuwe inrichter in dienst treedt. Een aangeslotene die mobiel is binnen een groep van inrichters, en die, bij zijn uittreding, beslist om zijn pensioenrechten te behouden bij de pensioeninstelling van de inrichter die hij verlaat, zal dus over verschillende individuele rekeningen beschikken.

III. HET MULTI-INRICHTERSPENSIENSTELSEL MET UITTREDINGSOVEREENKOMST

Wanneer de arbeidsovereenkomst van de aangeslotene wordt beëindigd in het kader van een multi-inrichterspensioenstelsel en de inrichters een overeenkomst hebben gesloten die de overname van de rechten en verplichtingen regelt, zal er geen sprake zijn van een uittreding in de zin van de WAP als de arbeidsovereenkomst die wordt beëindigd, wordt gevolgd door een andere arbeidsovereenkomst met een andere werkgever die aan het multi-inrichterspensioenstelsel deelneemt.

Er moet worden verduidelijkt dat er alleen dan geen sprake is van een uittreding als de nieuwe arbeidsovereenkomst onmiddellijk volgt op de stopzetting van de arbeidsovereenkomst van de aangeslotene met de werkgever die hij verlaat. De arbeidsovereenkomst met de eerste inrichter wordt, met andere woorden, beëindigd om de aangeslotene de gelegenheid te bieden zich bij een andere inrichter van het pensioenstelsel aan te sluiten. Als de betrokken arbeidsovereenkomsten niet onmiddellijk op elkaar volgen, zal er dus wel degelijk sprake zijn van een uittreding in de zin van de WAP bij de stopzetting van de door de aangeslotene gesloten arbeidsovereenkomst met de werkgever die hij verlaat.

In de praktijk betekent dit, in het kader van een multi-inrichterspensioenstelsel dat op basis van individuele rekeningen functioneert, dat de aangeslotenen voor wie geen uittreding plaatsvindt bij mobiliteit tussen de inrichters, over één enkele individuele rekening beschikken. Zij ontvangen één enkele pensioenfiche die de rechten vermeldt die zij in het kader van hun tewerkstelling bij de verschillende inrichters hebben verworven⁷.

⁶ Voor de voorbije dienstjaren als hij bij zijn uittreding zijn rechten behoudt bij de pensioeninstelling van de inrichter die hij verlaat.

⁷ Zonder dat natuurlijk wordt geraakt aan het feit dat elke aangeslotene slechts met één enkele inrichter tegelijkertijd gerelateerd is, en dat de verplichtingen van elke inrichter ten aanzien van elke aangeslotene te allen tijde moeten kunnen worden bepaald (zie hierboven punt I, 1, B).

1. De uittredingsovereenkomst

A. Doelstelling van de overeenkomst

De uittredingsovereenkomst heeft tot doel de gevolgen van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst op te heffen wanneer een aangeslotene bij het multi-inrichterspensioenstelsel een nieuwe arbeidsovereenkomst sluit met een andere inrichter die aan hetzelfde pensioenstelsel deelneemt (artikel 33/2, § 1, van de WAP).

De uittredingsovereenkomst regelt de overname van alle rechten en verplichtingen van de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, door de inrichter bij wie de aangeslotene zich aansluit, inclusief de in artikel 24 van de WAP bedoelde waarborgen. Zij bepaalt ook de modaliteiten van die overname (artikel 33/2, § 2, van de WAP). De regeling en de modaliteiten van deze overname moeten volledig in de overeenkomst worden beschreven en de aangeslotene toelaten inzicht te verwerven in de praktische gevolgen van de uittredingsovereenkomst.

De overeenkomst moet worden opgesteld in een voor de aangeslotenen duidelijke en begrijpelijke taal.

B. Inhoud van de overeenkomst

Conform artikel 33/2, § 2, van de WAP moet de uittredingsovereenkomst minstens de volgende elementen bevatten:

- De regels die **de overname van de rechten en verplichtingen regelen**.

De overeenkomst bevestigt ter zake dat de overname van de rechten en verplichtingen gebeurt bij de indiensttreding van de aangeslotene bij de inrichter bij wie hij zich aansluit. Zij bevestigt ook dat de overname van de rechten en verplichtingen door de nieuwe inrichter alle rechten betreft die de aangeslotene kan doen gelden ten aanzien van de inrichter die hij verlaat. De inrichter bij wie de aangeslotene zich aansluit, neemt immers alle rechten en verplichtingen over van de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, inclusief de in artikel 24 van de WAP bedoelde rendementswaarborg;

- De regels die de **solidariteit** beschrijven die, conform de WAP, de door de aangeslotene verlaten inrichter verbindt indien de inrichter bij wie de aangeslotene zich aansluit, zijn verplichtingen niet nakomt (zie punt III, 2 hieronder);

- De **modaliteiten** van de overname.

De overeenkomst verduidelijkt met name dat de betrokken aangeslotene, ingevolge de verandering van inrichter, als een actieve aangeslotene van de nieuwe inrichter wordt beschouwd en dit voor zijn volledige (door het pensioenstelsel erkende) loopbaan bij de verschillende inrichters.

De parlementaire voorbereiding van de wet van 15 mei 2014 verduidelijkt dat de inrichters in het kader van die modaliteiten in het bijzonder een regeling moeten treffen over **de wijze waarop eventuele tekorten financieel tussen hen worden verdeeld**⁸.

De FSMA merkt echter op dat de financieringsmodaliteiten tussen de inrichters losstaan van de overname van alle rechten en verplichtingen door de nieuwe inrichter en van de door de wet ingevoerde solidariteit tussen de inrichters. De uittredingsovereenkomst zou, met andere woorden, niet kunnen bepalen dat een inrichter zich ten aanzien van zijn aangeslotenen kan onttrekken aan de voor hem geldende verplichting om de rechten en verplichtingen over te nemen als andere inrichters de afgesproken financieringsmodaliteiten niet naleven. De financiële regeling tussen de inrichters betreft enkel hun bijdrage in de schulden en heeft geen impact op hun verplichtingen ten aanzien van hun aangeslotenen.

Ter illustratie: bij onderfinanciering van de verworven reserves en van de rendementswaarborg zal uiterlijk op het moment waarop één van de volgende gebeurtenissen zich voordoet tot een aanzuivering moeten worden overgegaan: wanneer de aangeslotene zijn reserves overdraagt conform artikel 32 van de WAP, bij de pensionering of bij de opheffing van de pensioentoezegging. Die aanzuivering is een verplichting in hoofde van de laatste inrichter, die de rechten en verplichtingen overneemt, met dien verstande dat de inrichters onderling afspraken kunnen maken over eventuele bijkomende financiële modaliteiten in verband met hun bijdrage in de schuld. Die eventuele financiële afspraken zullen echter geen impact hebben op de uiteindelijke aansprakelijkheid van de laatste inrichter ten opzichte van de betrokken aangeslotene.

De FSMA is daarom van oordeel dat de inrichters financiële afspraken die geen impact hebben op de rechten van de aangeslotenen buiten het kader van de uittredingsovereenkomst kunnen maken, bv. in het kader van de beheersovereenkomst van een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening.

- Conform artikel 33/2, § 3, van de WAP moet de overeenkomst verduidelijken **wie verantwoordelijk is voor de informatieverstrekking aan de aangeslotene bij de overname van de rechten en verplichtingen**. Voor alle duidelijkheid naar de aangeslotenen toe is het aan te bevelen om in de overeenkomst ook te vermelden welke informatie de aangeslotenen daarbij zullen ontvangen en binnen welke termijn (zie punt III, 3 hieronder).

C. De overeenkomst maakt integraal deel uit van het pensioenreglement

Met toepassing van artikel 5, § 2/1 van de WAP maakt de overeenkomst integraal deel uit van het pensioenreglement. Die bepaling luidt als volgt: *“als er een overeenkomst bestaat (...), vermeldt het pensioenreglement van het multi-inrichterspensioenstelsel het doel van deze overeenkomst, met name de opheffing van de gevolgen van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst anders dan door overlijden of pensionering voor de aangeslotene en de modaliteiten van deze opheffing. Een kopie van de overeenkomst (...) wordt aan het pensioenreglement gehecht”*. De parlementaire voorbereiding van de wet van 15 mei 2014 bepaalt het volgende: *“Een kopie van de overeenkomst moet bovendien als bijlage bij het pensioenreglement gevoegd worden. Aangezien de kopie van de overeenkomst bij het*

⁸ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen, *Parl.St.*, Kamer, 53 3500/001, p. 66.

*pensioenreglement gevoegd wordt en er dus deel van uitmaakt, kan de aangeslotene er op eenvoudig verzoek een afschrift van verkrijgen (...)*⁹.

Het feit dat een kopie van deze overeenkomst bij het pensioenreglement wordt gevoegd, strookt met artikel 33/2, § 2, van de WAP, op grond waarvan de overeenkomst en de door haar bepaalde overname van alle rechten en verplichtingen tegenstelbaar zijn aan de aangeslotenen.

Daaruit vloeit voort dat **elke wijziging van de uittredingsovereenkomst die een impact heeft op de regeling met betrekking tot de overname van de rechten en verplichtingen bij verandering van inrichter en op de modaliteiten van die overname**, een aanpassing van het pensioenreglement vereist. In dat geval moet elke inrichter de geldende procedure voor een wijziging van het pensioenreglement volgen (zie punt I. 1, b hierboven). Ook de in artikel 39 van de WAP bedoelde procedure tot informatieverstrekking en verplichte raadpleging moet worden gevolgd.

Net als elke andere wijziging van het pensioenreglement, geldt ook deze in beginsel enkel voor de toekomst en geldt ze niet voor de aangeslotenen die vóór die wijziging uit het plan zijn uitgetreden.

2. Solidariteit tussen de inrichters

A. Aard van de solidariteit

Artikel 33/2, § 2, van de WAP voert een hoofdelijke aansprakelijkheid in tussen de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, en de nieuwe inrichter.

Krachtens (artikelen 1200 en volgende van) het Burgerlijk Wetboek impliceert een hoofdelijke aansprakelijkheid tussen verschillende schuldenaars dat zij, met betrekking tot de verplichting tot betaling van de schulden, hoofdelijk gehouden zijn jegens de schuldeisers (ten belope van de door de solidariteit geviseerde schulden). Elke schuldenaar is dus voor de volledige schuld verbonden ten aanzien van de schuldeiser en laatstgenoemde kan dus zelf beslissen tot welke schuldenaar hij zich richt.

Artikel 33/2, § 2, van de WAP bepaalt dat de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, slechts hoofdelijk aansprakelijk is *“in geval van niet-nakoming door de inrichter bij wie de aangeslotene zich aansluit”*. Volgens de FSMA illustreert de vermelding *“in geval van niet-nakoming door de inrichter bij wie de aangeslotene zich aansluit”* het praktische belang van de door het Burgerlijk Wetboek beoogde solidariteit. Als de laatste inrichter zijn verplichtingen nakomt, zal de aangeslotene zich immers niet op de solidariteit moeten beroepen door zich tot een eventuele medeschuldenaar te richten. Pas als de laatste inrichter in gebreke blijft, zal de aangeslotene de hoofdelijke aansprakelijkheid inroepen in het kader van een beroepsprocedure. Doel van de solidariteit is immers om de invorderbaarheid van schulden voor een schuldeiser te vergemakkelijken. Als de schuldvordering van een schuldeiser niet wordt gehonoreerd, kan hij zich op die manier tot de meest solvabele van de hoofdelijk aansprakelijke schuldenaars richten. Zo wordt een eventuele insolventie van één van de medeschuldenaars door de andere medeschuldenaars opgevangen¹⁰.

⁹ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen, *Parl.St.*, Kamer, 53 3500/001, p. 60.

¹⁰ P. VAN OMMESLAGHE, *Droit des obligations*, Tome III, Bruylant, 2010, p. 1765.

Volgens die logica zal de aangeslotene zich op die solidariteit tussen de verschillende inrichters kunnen beroepen als één van hen niet meer solvabel is. Ook bij een geschil over de pensioenrechten zal de solidariteit kunnen worden ingeroepen. Als de aangeslotene bijvoorbeeld van oordeel is dat hij niet het volledige aanvullende pensioenkapitaal heeft ontvangen waarop hij recht heeft, en verschillende inrichters ter zake hoofdelijk aansprakelijk zijn, zal hij de in artikel 33/2, § 2, van de WAP bedoelde solidariteit kunnen inroepen in het kader van zijn rechtsvordering.

De FSMA is dan ook van oordeel dat, wanneer een aangeslotene een inrichter verlaat om zich bij een andere inrichter van het multi-inrichterspensionstelsel aan te sluiten, tussen die twee inrichters - krachtens artikel 33/2, § 2, van de WAP - een overdracht van de verplichtingen plaatsvindt met betrekking tot de pensioentoezegging, zonder dat de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, evenwel volledig van zijn verplichtingen wordt ontslagen, gelet op de resterende solidariteit in zijn hoofde.

B. Omvang van de solidariteit

De FSMA is van mening dat de in artikel 33/2, § 2, van de WAP bedoelde solidariteit uitsluitend betrekking heeft op de pensioenrechten zoals zij bestaan op het moment van de overdracht aan de nieuwe inrichter. Die pensioenrechten stemmen overeen met de rechten waarop de aangeslotene bij een uittreding aanspraak zou hebben kunnen maken ten aanzien van de inrichter die hij verlaat. Daarbij wordt rekening gehouden met de gegevens die bekend zijn op het moment waarop de aangeslotene die inrichter verlaat.

Als rekening wordt gehouden met de verschillende soorten pensioentoezeggingen, betekent dat:

- voor een **toezegging van het type vaste prestaties**: de inrichter verbindt zich ertoe om op een bepaald moment een prestatie te vestigen. De inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, is dus hoofdelijk aansprakelijk voor de **verworven reserves en prestaties** die de aangeslotene in het kader van het multi-inrichterspensionstelsel heeft opgebouwd tot op het moment waarop hij die inrichter verlaat (alook, in voorkomend geval, voor de wettelijke rendementswaarborg met betrekking tot de persoonlijke bijdragen conform artikel 24, § 1, van de WAP, die wordt berekend alsof een uittreding plaatsvindt op het moment waarop de aangeslotene de betrokken inrichter verlaat). De hoofdelijke aansprakelijkheid geldt dus niet voor de eventuele herwaardering van de verleden dienstjaren nà de verandering van inrichter.
- voor een **toezegging van het type vaste bijdragen zonder rendementswaarborg in hoofde van de inrichter**: de inrichter verbindt zich ertoe de bijdragen te storten en de verworven reserves evolueren in functie van het op de gestorte bijdragen behaalde rendement. Gelet op de veranderlijkheid van het rendement is het op het ogenblik waarop de aangeslotene de inrichter verlaat nog niet mogelijk te bepalen op welke pensioenprestatie de aangeslotene bij zijn pensionering aanspraak zal kunnen maken. Parallel daarmee voorziet de wetgever in de toepassing van een wettelijke minimale rendementswaarborg (artikel 24 van de WAP).

Vermits de toezegging van de inrichter betrekking heeft op de betaling van bijdragen, waarbij het bedrag van de verworven reserves van de aangeslotene nog kan schommelen nadat hij van inrichter is veranderd (bv. in functie van de toekomstige resultaten van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening wanneer de toezegging door zo'n instelling wordt beheerd), is de

FSMA van oordeel dat de rechten die de aangeslotene kan doen gelden in het kader van de solidariteit waartoe de inrichter die hij verlaat is gehouden, uitsluitend overeenstemmen met **de wettelijke rendementswaarborg die van toepassing zou zijn bij een uittreding op het moment waarop de aangeslotene de betrokken inrichter verlaat.**

De inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, zal daarentegen niet hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de wettelijke minimale rendementswaarborg met betrekking tot de pensioenrechten die worden opgebouwd tijdens de periode van aansluiting bij het multi-inrichterspensioenstelsel die volgt op de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met die inrichter.

- voor een **toezegging van het type vaste bijdragen met rendementswaarborg in hoofde van de inrichter**: de inrichter garandeert, naast de betaling van de vaste bijdragen, ook de kapitalisatie van die bijdragen tot de pensionering van de aangeslotene, conform het in het reglement vermelde rendement. Ook de in artikel 24 van de WAP bedoelde wettelijke minimale rendementswaarborg is van toepassing.

In dat geval stemt de solidariteit waartoe de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten is gehouden, overeen met de **conventionele rendementswaarborg die wordt berekend op de bijdragen die betrekking hebben op de tewerkstelling van de aangeslotene bij de inrichter die hij verlaat.** De inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, blijft daarnaast in elk geval hoofdelijk aansprakelijk ten belope van het bedrag van de wettelijke rendementswaarborg (dat van toepassing zou zijn bij een uittreding op het moment waarop de aangeslotene de betrokken inrichter verlaat).

De inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, zal daarentegen niet hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de rendementstekorten met betrekking tot de bijdragen die in het multi-inrichterspensioenstelsel zijn gestort tijdens de periode van aansluiting die op de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met die inrichter volgt.

- voor een **pensioentoezegging van het type cash balance**: de inrichter verbindt zich ertoe een vaste prestatie te vestigen die wordt bepaald op basis van de kapitalisatie - conform het in het reglement vermelde rendement en tot de pensionering van de aangeslotene - van de toegekende bedragen. Ook de in artikel 24 van de WAP bedoelde wettelijke minimale rendementswaarborg is van toepassing.

Voor een dergelijke toezegging betreft de solidariteit waartoe de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten is gehouden, de **verworven reserves en prestaties** die laatstgenoemde in het kader van het multi-inrichterspensioenstelsel heeft opgebouwd tot op het moment waarop hij die inrichter verlaat. De inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, blijft daarnaast in elk geval hoofdelijk aansprakelijk ten belope van het bedrag van de wettelijke rendementswaarborg (die van toepassing zou zijn bij een uittreding op het moment waarop de aangeslotene de betrokken inrichter heeft verlaten).

De inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, is daarentegen niet hoofdelijk aansprakelijk voor de rendementstekorten met betrekking tot de toegekende bedragen die betrekking hebben op de periode van aansluiting die volgt op de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met die inrichter.

Voorbeelden

Een aangeslotene neemt deel aan een multi-inrichterspensionstelsel dat uitsluitend wordt gefinancierd met werkgeversbijdragen, en is achtereenvolgens tewerkgesteld bij inrichters A en B. De aangeslotene treedt uit het plan na zijn tewerkstelling bij B.

Plan van het type vaste prestaties

Verworven reserves opgebouwd tijdens de tewerkstelling bij A en berekend bij de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met A: 500

Verworven prestaties opgebouwd tijdens de tewerkstelling bij A: 800

Verworven reserves opgebouwd bij de uittreding uit het multi-inrichterspensionstelsel (na afloop van de opeenvolgende tewerkstelling bij A en B): 900

Verworven prestaties opgebouwd na afloop van de opeenvolgende tewerkstelling bij A en B: 1200

Op het moment van pensionering is B aansprakelijk ten belope van 1200 en A hoofdelijk aansprakelijk ten belope van 800.

Als de aangeslotene na zijn uittreding uit het multi-inrichterspensionstelsel beslist om zijn pensioenrechten over te dragen, zullen, om de omvang van de solidariteit van A te kunnen bepalen, de op het moment van de overdracht verworven reserves moeten worden berekend die betrekking hebben op de tewerkstelling bij A.

Na de overdracht hebben A en B geen verplichtingen meer.

Plan van het type vaste bijdragen zonder rendementswaarborg in hoofde van de inrichter

Verworven reserves opgebouwd tijdens de tewerkstelling bij A en berekend bij de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met A: 500

Wettelijke minimale rendementswaarborg (berekend alsof een uittreding plaatsvond op het moment van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met A): 450

Verworven reserves opgebouwd bij de uittreding uit het multi-inrichterspensionstelsel (na afloop van de opeenvolgende tewerkstelling bij A en B): 800

Wettelijke minimale rendementswaarborg bij de uittreding uit het multi-inrichterspensionstelsel (na afloop van de opeenvolgende tewerkstelling bij A en B): 850

B is aansprakelijk ten belope van 850 en A is hoofdelijk aansprakelijk ten belope van 450

Plan van het type vaste bijdragen met rendementswaarborg in hoofde van de inrichter / Plan van het type cash balance

Verworven reserves opgebouwd tijdens de tewerkstelling bij A en berekend bij de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met A: 500

Wettelijke minimale rendementswaarborg (berekend alsof een uittreding plaatsvond op het moment van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met A): 450

Verworven prestaties opgebouwd tijdens de tewerkstelling bij A: 900

Verworven reserves opgebouwd bij de uittreding uit het multi-inrichterspensionstelsel (na afloop van de opeenvolgende tewerkstelling bij A en B): 800

Wettelijke minimale rendementswaarborg bij de uittreding uit het multi-inrichterspensionstelsel (na afloop van de opeenvolgende tewerkstelling bij A en B): 750

Verworven prestaties opgebouwd tijdens de opeenvolgende tewerkstelling bij A en B: 1200

Op het moment van de pensionering is B aansprakelijk ten belope van 1200 en A hoofdelijk aansprakelijk ten belope van 900.

Als de aangeslotene beslist om zijn pensioenrechten over te dragen na zijn uittreding uit het multi-inrichterspensionstelsel, zullen, om de omvang van de solidariteit van A te kunnen bepalen, de bij de uittreding verworven reserves voor de tewerkstelling bij A moeten worden berekend (de wettelijke rendementswaarborg geldt als minimum).

Na de overdracht hebben A en B geen verplichtingen meer.

Op te merken valt dat de in artikel 33/2, § 2, van de WAP bedoelde hoofdelijke aansprakelijkheid van de inrichters geen afbreuk doet aan de mogelijkheid voor de inrichter die de niet-nakoming door een andere inrichter opvangt, om het deel van laatstgenoemde inrichter bij hem te recupereren conform de tussen de partijen geldende regels voor de bijdrage in de schulden.

C. Twee opeenvolgende inrichters

In de praktijk is het zo dat, wanneer er **twee opeenvolgende inrichters** zijn, m.a.w. wanneer een aangeslotene bij een multi-inrichterspensionstelsel inrichter A verlaat en een arbeidsovereenkomst met inrichter B sluit, die aangeslotene ten aanzien van B niet alleen de rechten kan laten gelden die hij bij B opbouwt, maar ook alle aanspraken die hij tegenover A kon laten gelden. A blijft hoofdelijk aansprakelijk voor alle aanspraken die de aangeslotene tegenover hem kon laten gelden.

Voor een illustratie van die situatie wordt verwezen naar de voorbeelden in punt B hierboven.

D. Opeenvolging van inrichters

De situatie is complexer als er een **opeenvolging van inrichters** is. Hier wordt verwezen naar een situatie waarbij een aangeslotene bij een multi-inrichterspensionstelsel inrichter A verlaat om zich bij inrichter B aan te sluiten, daarna inrichter B verlaat om een arbeidsovereenkomst met inrichter C te sluiten, en vervolgens inrichter C verlaat om zijn loopbaan te eindigen bij inrichter D.

Zoals al vermeld (zie punt III, 2, A hierboven) is de FSMA van oordeel dat, wanneer een aangeslotene een inrichter verlaat om zich bij een andere inrichter van het multi-inrichterspensionstelsel met uittredingsovereenkomst aan te sluiten, krachtens artikel 33/2, § 2, van de WAP tussen die twee inrichters een overdracht van de verplichtingen met betrekking tot de pensioentoezegging wordt doorgevoerd, zonder dat de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, evenwel volledig van zijn verplichtingen wordt ontslagen, gelet op de resterende solidariteit in zijn hoofde.

De laatste inrichter (D) neemt dus alle rechten en verplichtingen over in het kader van het multi-inrichterspensionstelsel.

De voorlaatste inrichter (C) blijft hoofdelijk aansprakelijk voor alle aanspraken die de aangeslotene tegenover hem kon laten gelden als hij bij de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst met (C) zou zijn uitgetreden, op basis van de gegevens op het moment waarop de arbeidsovereenkomst met (C) wordt beëindigd. De FSMA is van oordeel dat het daarbij dus gaat om de rechten die de aangeslotene bij inrichter (C) heeft opgebouwd, alsook om de rechten die deze inrichter van de vroegere inrichters heeft overgenomen met toepassing van de uittredingsovereenkomst van de rechten (A en B), inclusief de in artikel 24 van de WAP bedoelde rendementswaarborg (zie punt III, 2, B hierboven). Artikel 33/2, § 2, van de WAP betreft zonder onderscheid *“alle aanspraken die hij [de aangeslotene] kon laten gelden tegenover de inrichter die hij verlaat”*.

De impact van dergelijke opeenvolgende overdrachten op de solidariteit in hoofde van vroegere inrichters (A en B in ons voorbeeld), komt daarentegen niet specifiek aan bod in de WAP.

Op grond van het principe dat de solidariteit van de door de aangeslotene verlaten inrichter bij de overdracht van de rechten en verplichtingen aan een andere inrichter blijft bestaan, is de FSMA van oordeel dat, bij een opeenvolging van inrichters, alle inrichters die door de aangeslotene zijn verlaten, hoofdelijk aansprakelijk blijven voor de verplichtingen waarvoor bij eerdere overdrachten een hoofdelijke aansprakelijkheid is ontstaan.

Voorbeeld

De bij inrichter A opgebouwde rechten bedragen 500 en de aangeslotene verlaat inrichter A om naar inrichter B over te stappen; de bij inrichter B opgebouwde rechten bedragen 300 en de aangeslotene verlaat inrichter B om naar inrichter C over te stappen; de bij inrichter C opgebouwde rechten bedragen 200 en de aangeslotene verlaat inrichter C om naar inrichter D over te stappen; de bij inrichter D opgebouwde rechten bedragen 100. De situatie ziet er dus als volgt uit:

- Aangezien inrichter D als laatste inrichter van de aangeslotene alle rechten en verplichtingen heeft overgenomen, is hij verantwoordelijk voor alle rechten ($500 + 300 + 200 + 100 = 1100$);
- Inrichter C is hoofdelijk aansprakelijk voor de bij hem opgebouwde pensioenrechten en voor de van inrichters A en B overgenomen rechten ($500 + 300 + 200 = 1000$);
- Inrichters A en B zijn hoofdelijk aansprakelijk gebleven voor de rechten waarvoor een solidariteit is ontstaan bij eerdere overdrachten (inrichter A ten belope van 500 en inrichter B ten belope van 800 ($500 + 300$)).

3. Informatieverstrekking aan de aangeslotenen

Wanneer een aangeslotene, in het kader van een multi-inrichterspensionestelsel met uittredingsovereenkomst, een inrichter verlaat om zich bij een andere inrichter aan te sluiten, bepaalt artikel 33/2, § 3, van de WAP dat de aangeslotene **binnen 30 dagen die volgen op de overname van de rechten** schriftelijk moet worden geïnformeerd over deze overname en al haar gevolgen. De informatie moet in het bijzonder aangeven:

- dat de overname voor de aangeslotene geen enkele wijziging van zijn pensioentoezegging met zich brengt;
- dat alle rechten en verplichtingen die uit het pensioenstelsel voortvloeien in hun geheel worden overgenomen door de inrichter bij wie hij zich aansluit, vanaf de datum van de overname;
- dat de inrichter die hij verlaat, hoofdelijk aansprakelijk blijft in geval van niet-nakoming door de inrichter bij wie hij zich aansluit.

Deze informatie mag worden meegedeeld door de inrichter die door de aangeslotene wordt verlaten, de inrichter bij wie de aangeslotene zich aansluit, of de pensioeninstelling. In de uittredingsovereenkomst moet worden verduidelijkt welke van die drie interveniënten ter zake verantwoordelijk is.

4. Wat als één van de inrichters niet langer deelneemt aan de uittredingsovereenkomst of het multi-inrichterspensionestelsel verlaat?

A. *Eerste situatie: een inrichter blijft het multi-inrichterspensionestelsel toepassen maar wenst niet langer gebonden te zijn door de uittredingsovereenkomst*

Voor de aangeslotenen van die inrichter houdt dit in dat het multi-inrichterspensionestelsel verder van toepassing blijft, maar dat de beëindiging van hun arbeidsovereenkomst een uittreding uit het stelsel impliceert, zelfs als de betrokkene zich bij een andere inrichter aansluit die het multi-inrichterspensionestelsel toepast (zie punt II hierboven). Parallel daarmee zal er ook sprake zijn van een uittreding voor de werknemers van andere inrichters van het stelsel, van wie de arbeidsovereenkomst wordt beëindigd met het oog op de overstap naar de inrichter die niet langer door de uittredingsovereenkomst is gebonden.

Als één van de inrichters beslist om **niet langer aan de uittredingsovereenkomst deel te nemen**, zal hij, ten aanzien van de andere inrichters, zijn deelname aan de uittredingsovereenkomst moeten stopzetten conform de in de overeenkomst bepaalde modaliteiten. De procedure tot wijziging van de pensioentoezegging zal door alle inrichters moeten worden toegepast ten aanzien van hun aangeslotenen.

Die beslissing kan echter enkel **voor de toekomst** gelden en heeft geen gevolgen voor de aangeslotenen van wie de rechten door de betrokken inrichter zijn overgenomen vóór het einde van de toepassing van de overeenkomst. Die inrichter blijft aansprakelijk ten opzichte van alle aangeslotenen van wie hij alle rechten en verplichtingen heeft overgenomen vóór het einde van zijn deelname aan de uittredingsovereenkomst. De inrichters die de aangeslotene heeft verlaten vóór hij

zich bij de betrokken inrichter aansloot, blijven op hun beurt hoofdelijk aansprakelijk, conform artikel 33/2, § 2, van de WAP.

Die beslissing heeft evenmin gevolgen voor de aangeslotenen die de betrokken inrichter vóór het einde van zijn deelname aan de uittredingsovereenkomst hebben verlaten om zich bij een andere inrichter van het multi-inrichterspensionestelsel aan te sluiten. De andere inrichters die de verplichtingen van de betrokken inrichter hebben overgenomen, blijven aansprakelijk en de betrokken inrichter blijft hoofdelijk aansprakelijk ten opzichte van de aangeslotenen ten aanzien van wie een solidariteit is ontstaan vóór het einde van zijn deelname aan de uittredingsovereenkomst.

Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat de stopzetting van de uittredingsovereenkomst, geen aanleiding geeft tot uittreding in hoofde van de aangeslotenen van wie de inrichter niet langer aan de uittredingsovereenkomst deelneemt.

B. Tweede situatie: een inrichter verlaat het multi-inrichterspensionestelsel voor de toekomst, zonder overdracht van de reserves

In deze hypothese past de inrichter het multi-inrichterspensionestelsel niet langer toe voor de toekomst en neemt hij bijgevolg ook niet langer deel aan de uittredingsovereenkomst. De rechten uit het verleden worden echter wel verder binnen het stelsel beheerd.

Dit zal onder meer het geval zijn wanneer de geldende pensioentoezegging bij één van de inrichters wordt gewijzigd en bijgevolg niet meer is voldaan aan de voorwaarde met betrekking tot het bestaan van een identiek pensionestelsel (zie punt I, 1, a hierboven). Vanaf het moment van de wijziging is het stelsel dat bij de betrokken inrichter van toepassing is niet langer het multi-inrichterspensionestelsel.

Deze situatie impliceert een wijziging van het multi-inrichterspensionestelsel en van de uittredingsovereenkomst. Bijgevolg zal de procedure tot wijziging van het pensioenreglement¹¹ moeten worden toegepast, zowel bij de inrichter die het multi-inrichterspensionestelsel verlaat, als bij de andere inrichters. Als die wijziging gepaard gaat met een verandering van pensioeninstelling (zonder overdracht van de reserves) door de inrichter die het stelsel voor de toekomst verlaat, moet de FSMA vooraf van die verandering in kennis worden gesteld¹².

De wijziging zal enkel gevolgen hebben **voor de toekomst**. De betrokken inrichter blijft gehouden voor het verleden. Hij blijft dus aansprakelijk voor de rechten uit het verleden die binnen het stelsel worden beheerd, en behoudt zijn hoedanigheid van inrichter voor de voorbije periode ten aanzien van alle aangeslotenen voor wie hij de rechten en verplichtingen heeft overgenomen vóór het einde van zijn deelname aan de uittredingsovereenkomst. De inrichters die door de aangeslotene zijn verlaten vóór zijn aansluiting bij de betrokken inrichter, blijven hoofdelijk aansprakelijk conform artikel 33/2, § 2, van de WAP.

¹¹ Wat de WAP betreft, moet met name rekening worden gehouden met Titel II, hoofdstukken II en III, en met artikel 39. Ook het arbeidsrecht en het burgerlijk recht zullen moeten worden nageleefd.

¹² Artikel 36 van de WAP. Daartoe is het formulier WAP 3 beschikbaar (http://www.fsma.be/~media/Files/fsmafiles/circ/nl/2004/wap_3.ashx). Zie ook de andere bepalingen van Titel II, hoofdstuk VI, van de WAP.

De overige inrichters die de verplichtingen van de betrokken inrichter hebben overgenomen ingevolge de overgang van een aangeslotene, blijven aansprakelijk en de betrokken inrichter blijft hoofdelijk aansprakelijk ten opzichte van alle aangeslotenen waarvoor in zijn hoofde een solidariteit is ontstaan, vóór hij het multi-inrichterspensionestelsel voor de toekomst heeft verlaten.

Die inrichter blijft één van de verzekeringnemers van het stelsel of één van de bijdragende ondernemingen als het stelsel door een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening wordt beheerd.

Er moet worden aangestipt dat, in het kader van een pensioentoezegging die door een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening wordt beheerd, de inrichter die voor de toekomst van pensioeninstelling verandert zonder echter alle pensioenrechten uit het verleden¹³ aan een nieuwe pensioeninstelling over te dragen, lid moet blijven van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening¹⁴.

C. Derde situatie: een inrichter verlaat het multi-inrichterspensionestelsel voor de toekomst en wil ook de pensioenrechten die binnen het stelsel zijn opgebouwd voor het verleden, overdragen aan een andere pensioeninstelling¹⁵

In die situatie blijft de inrichter, zoals in de situatie waarvan sprake in punt B, de inrichter van het stelsel voor het verleden maar past hij dat stelsel niet meer toe voor de toekomst. Het verschil met de in punt B bedoelde situatie betreft het feit dat de inrichter de toezegging uit het verleden voortaan door een andere pensioeninstelling wil laten beheren.

Dit zal bijvoorbeeld het geval kunnen zijn wanneer één van de inrichters alle banden met de andere inrichters verbreekt.

De vraag rijst of de uittredende inrichter, in die situatie, de in het kader van het multi-inrichterspensionestelsel opgebouwde pensioenrechten mag overdragen aan een nieuwe pensioeninstelling. Volgens de FSMA mogen die pensioenrechten worden overgedragen aan een andere pensioeninstelling. Er dient evenwel op toegezien te worden dat, met betrekking tot die rechten uit het verleden, de in de wet vermelde solidariteit niet wordt beëindigd. Het feit dat een multi-inrichterspensionestelsel wordt verlaten en dat de pensioenrechten die in het verleden in het kader van dat stelsel zijn opgebouwd worden overgedragen, mag de hoofdelijke aansprakelijkheid waarin de wetgever specifiek heeft voorzien ten aanzien van de al in het stelsel opgebouwde pensioenrechten, niet in het gedrang brengen. De solidariteit maakt immers integraal deel uit van de wettelijke verplichtingen met betrekking tot de pensioentoezegging.

De FSMA is zich bewust van het feit dat het behoud van solidariteit moeilijk te organiseren is wanneer één van de inrichters alle banden met de andere inrichters verbreekt, en zich tot een andere pensioeninstelling richt voor het beheren van zijn pensioenstelsel. De betrokken inrichters moeten niettemin een coherente oplossing uitwerken die geen afbreuk doet aan het beginsel op grond waarvan de solidariteit enkel voor de toekomst kan worden beëindigd. De FSMA is in dat verband van

¹³ I.e. in voorkomend geval ook de rechten met betrekking tot de vroegere loopbaan bij andere inrichters van het multi-inrichterspensionestelsel die de inrichter heeft overgenomen in het kader van de mobiliteit tussen inrichters.

¹⁴ Conform artikel 14, § 1, van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

¹⁵ Of naar een nieuwe verzekeringsovereenkomst bij dezelfde verzekeraar.

oordeel dat de betrokken inrichters, ingevolge de geldende wetgeving, hoofdelijk aansprakelijk blijven ondanks het feit dat de pensioenrechten van hun respectieve aangeslotenen door verschillende pensioeninstellingen worden beheerd.

Ten aanzien van de aangeslotenen impliceert het verlaten van een multi-inrichterspensionestelsel waarbij ook de rechten met betrekking tot het verleden aan een nieuwe pensioeninstelling/verzekeringsovereenkomst worden overgedragen, dat het pensioenreglement bij alle inrichters wordt gewijzigd en dat bijgevolg de gebruikelijke procedures worden nageleefd¹⁶. Bij een verandering van pensioeninstelling en/of overdracht van reserves moet ook de FSMA vooraf worden geïnformeerd.

5. Lot van het multi-inrichterspensionestelsel bij een overdracht van onderneming

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten overdrachten die zich kunnen voordoen in het leven van een onderneming en die een impact kunnen hebben op het voor de werknemers geldende pensioenstelsel.

A. *Een overdracht van aandelen*

Bij een overdracht van aandelen verandert de aandeelhouderskring van de inrichter zonder dat daarbij ook de rechtspersoon van de inrichter wordt gewijzigd. Een dergelijke overdracht heeft dus geen rechtstreekse impact op het multi-inrichterspensionestelsel.

Toch is het in de praktijk mogelijk dat de inrichter, ingevolge die overdracht van aandelen, niet langer aan de uittredingsovereenkomst deelneemt of dat hij het multi-inrichterspensionestelsel verlaat (zie punt III, 4 hierboven).

B. *Een splitsing of fusie van ondernemingen (en daarmee gelijkgestelde verrichtingen)*

Splitsingen en fusies van ondernemingen hebben eigen specifieke kenmerken, omdat daarbij **het volledige vermogen van een onderneming aan een andere onderneming wordt overgedragen**. Bij zo'n verrichting wordt de onderneming die tot de overdracht overgaat, zonder vereffening ontbonden en ontvangen de aandeelhouders/vennoten van de ontbonden onderneming aandelen van de overnemende onderneming. Het Wetboek van Vennootschappen stelt andere verrichtingen gelijk met splitsingen en fusies van ondernemingen.

Aangezien dergelijke verrichtingen gepaard gaan met een universele overdracht van rechtswege van alle rechten en verplichtingen, omvatten zij het pensioenstelsel en, in voorkomend geval, ook de uittredingsovereenkomst, alsook elke eventuele solidariteit die in hoofde van die onderneming bestond.

Dit betekent in de praktijk dat de onderneming waaraan het volledige vermogen wordt overgedragen, de inrichter van het multi-inrichterspensionestelsel wordt ten aanzien van de aangeslotenen van de ontbonden onderneming, en dat zij ook hoofdelijk aansprakelijk zal zijn ten

¹⁶ Wat de WAP betreft, moet met name rekening worden gehouden met Titel II, hoofdstukken II, III en VI, en met artikel 39. Ook het arbeidsrecht en het burgerlijk recht zullen moeten worden nageleefd.

opzichte van de aangeslotenen voor wie de ontbonden onderneming hoofdelijk aansprakelijk was. De overige inrichters behouden, in voorkomend geval, hun hoofdelijke aansprakelijkheid ten opzichte van de aangeslotenen van de ontbonden onderneming (voortaan aangeslotenen van de overnemende onderneming). Het in het Wetboek van Vennootschappen vermelde mechanisme van de splitsing/fusie van ondernemingen impliceert immers een universele overdracht van alle vorderingen en schulden, en de in het Wetboek van Vennootschappen vermelde formaliteiten zijn voldoende om de overdracht tegenstelbaar te maken aan de overgedragen schuldenaars, de schuldeisers en alle derden (bv. de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening of de verzekeraar).

Als de overnemende onderneming beslist om niet langer gebonden te zijn door de uittredingsovereenkomst en om het multi-inrichterspensioenstelsel voor de toekomst te verlaten (al dan niet met behoud van de reserves voor het verleden in het stelsel), zijn de in punt III, 4, A, B en C vermelde beginselen van toepassing. Het gaat daarbij om een wijziging van het stelsel, die na de splitsing/fusie zal plaatsvinden.

C. Een overdracht van activa

Wanneer de situatie noch onder punt A, noch onder punt B valt, en de overdracht van activa tot gevolg heeft dat de aangeslotenen van een inrichter aan een andere inrichter worden overgedragen, regelt CAO nr. 32*bis* het lot van de pensioentoezegging niet¹⁷. Bijgevolg kunnen zich verschillende situaties voordoen met betrekking tot het aanvullend pensioenplan¹⁸.

Meteen moet worden opgemerkt dat de arbeidsovereenkomst van de overgedragen werknemers niet wordt beëindigd en van rechtswege aan de nieuwe inrichter wordt overgedragen conform CAO nr. 32*bis*. De persoon van de inrichter is echter veranderd en, in voorkomend geval, zullen de aangeslotenen van het multi-inrichterspensioenstelsel kunnen worden overgedragen aan een nieuwe werkgever die het multi-inrichterspensioenstelsel en bijgevolg ook de uittredingsovereenkomst (nog) niet toepast.

De volgende situaties kunnen zich voordoen:

- **ofwel wordt het pensioenstelsel niet aan de nieuwe werkgever overgedragen:** dat zal het geval zijn wanneer de rechten uit het verleden niet worden overgenomen door de overnemer, en waarbij de overgedragen werknemers na hun overdracht worden aangesloten bij het pensioenstelsel van de nieuwe werknemer.

In die hypothese geeft de overdracht van onderneming voor de betrokken aangeslotenen aanleiding tot een uittreding uit het multi-inrichterspensioenstelsel

¹⁷ Artikel 4 van CAO nr. 32*bis* bepaalt dat zij niet de overgang van de rechten der werknemers regelt die voortspuiten uit de stelsels inzake ouderdoms-, overlevings- en invaliditeitsuitkeringen, toegekend uit hoofde van aanvullende regimes van sociale voorzieningen.

¹⁸ De verschillende situaties moeten uiteraard worden geanalyseerd in het licht van het vennootschaps- en het arbeidsrecht.

Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat het niet de uittredingsovereenkomst in het kader van een multi-inrichterspensioenstelsel is die bepaalt of het pensioenstelsel bij de overdracht van onderneming wordt overgedragen. Die overeenkomst regelt uitsluitend de overname van de rechten en verplichtingen wanneer de arbeidsovereenkomst wordt beëindigd. De arbeidsovereenkomst wordt niet beëindigd bij een overdracht van onderneming in de zin van CAO nr. 32*bis*.

conform artikel 3, § 1, 11°, b), 3. van de WAP. Conform de tussen de inrichters gesloten uittredingsovereenkomst is het de laatste inrichter vóór de uittreding die aansprakelijk is voor de rechten die tot op de datum van de overdracht zijn opgebouwd, waarbij eventueel de hoofdelijke aansprakelijkheid van de vorige inrichters geldt (zie punt III, 2, B hierboven). De overnemer zal op zijn beurt geen enkele aansprakelijkheid dragen voor het verleden, uit hoofde van het niet-overgedragen pensioenstelsel.

- **ofwel wordt het pensioenstelsel overgedragen aan de nieuwe werkgever¹⁹ die er de nieuwe inrichter van wordt (in het kader van een ondernemingsstelsel).** Er is geen sprake van een uittreding uit het stelsel met toepassing van artikel 3, § 1, 11°, b), 3. van de WAP.

Er zijn opnieuw verschillende mogelijkheden:

- **De nieuwe werkgever wordt een inrichter van het multi-inrichterspensionstelsel en onderschrijft de uittredingsovereenkomst van het stelsel. Er is geen sprake van een verandering van pensioeninstelling of van een overdracht.**

Hij neemt ten aanzien van de overgedragen aangeslotenen alle rechten en verplichtingen in het kader van het pensioenstelsel over van de overdrager (zowel voor het verleden als de toekomst). De inrichters behouden hun solidariteit. De regels van het multi-inrichterspensionstelsel blijven bijgevolg van toepassing.

Als de arbeidsovereenkomst van een overgedragen personeelslid na de overdracht van onderneming wordt beëindigd en de werknemer een arbeidsovereenkomst sluit met een andere inrichter van het pensioenstelsel, is er geen uittreding en geldt het mechanisme inzake de overname van de rechten en verplichtingen van de uittredingsovereenkomst.

Na de overdracht kan de overnemer beslissen om het multi-inrichterspensionstelsel voor de toekomst te wijzigen of, in voorkomend geval, zelfs om er niet meer aan deel te nemen (zie punt III, 4 hierboven).

- **De nieuwe werkgever wordt een inrichter van het multi-inrichterspensionstelsel maar onderschrijft de uittredingsovereenkomst van het stelsel niet. Er is geen sprake van een verandering van pensioeninstelling of van een overdracht.**

¹⁹ Bij een overdracht van onderneming wordt een pensioenstelsel overgedragen zodra de overnemer het pensioenstelsel overneemt voor zowel de toekomstige als de verleden dienstjaren (zie ter zake ook het wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen, *Parl.St.*, Kamer, 53 3500/001, p. 59).

In die hypothese neemt de overnemer het multi-inrichterspensionestelsel over voor het verleden en voor de toekomst, maar onderschrijft hij de uittredingsovereenkomst niet voor de toekomst.

Aangezien de overnemer het multi-inrichterspensionestelsel overneemt, is er geen sprake van een uittreding uit het pensioenplan overeenkomstig artikel 3, § 1, 11°, b), 3 van de WAP. Dat de overnemer de uittredingsovereenkomst niet onderschrijft, speelt daarbij geen rol.

De beslissing om de uittredingsovereenkomst niet toe te passen, geldt uitsluitend voor de toekomst en impliceert dat de inrichters de procedure tot wijziging van de pensioentoezegging moeten volgen (zie punt III, 4, A hierboven).

Wat de rechten van het verleden betreft, blijft de overdrager hoofdelijk aansprakelijk ten opzichte van de betrokken werknemers van de andere inrichters en de andere inrichters blijven hoofdelijk aansprakelijk ten opzichte van de door de overdracht betrokken werknemers van de overnemer.

- **De nieuwe werkgever wordt de inrichter maar neemt niet deel aan het multi-inrichterspensionestelsel. De nieuwe werkgever kan desgevallend een verandering van pensioeninstelling en/of een overdracht overwegen.**

In die context neemt de overnemer de rechten en verplichtingen over die ten aanzien van de overgedragen werknemers uit het pensioenstelsel voortvloeien, maar neemt hij niet deel aan het multi-inrichterspensionestelsel. Hij wordt dus de inrichter voor het verleden en voor de toekomst, met dien verstande dat, bij een latere stopzetting van de arbeidsovereenkomst van de overgedragen werknemers (na de overdracht), de uittredingsovereenkomst geen uitwerking meer zal hebben en geen enkele solidariteit zal kunnen ontstaan in hoofde van de inrichter.

Aangezien de overnemer het pensioenstelsel overneemt ten opzichte van de overgedragen werknemers, vindt geen uittreding uit het pensioenplan plaats conform artikel 3, § 1, 11°, b), 3, van de WAP. Dat de overnemer de niet deelneemt aan het multi-inrichterspensionestelsel voor de toekomst, speelt daarbij geen rol.

Met betrekking tot de overdracht van de rechten uit het verleden aan een andere pensioeninstelling of, in voorkomend geval, verzekeringsovereenkomst, is de FSMA van oordeel dat een dergelijke overdracht mogelijk is op voorwaarde dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de solidariteit die vóór de overdracht van onderneming is ontstaan met betrekking tot die rechten uit het verleden. Dit betekent dus dat de overdracht aan een andere pensioeninstelling/verzekeringsovereenkomst geen einde mag stellen aan de solidariteit die, op het moment van de overdracht, in hoofde van de andere inrichters ten aanzien van de overgedragen werknemers bestond (zie ook punt III, 4, C hierboven).

Parallel daarmee zal de vóór de overdracht van onderneming ontstane solidariteit in hoofde van de overdrager ten aanzien van de werknemers van andere inrichters behouden blijven en rusten er wat dat betreft geen verplichtingen op de overnemer.

* * *